

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้สูงอายุในหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต ที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน โดยภาพรวมส่วนใหญ่เป็นหญิง (16 คน) อายุระหว่าง 60-63 ปี มีจำนวนมากที่สุด (13 คน) มีสถานภาพสมรส (10 คน) มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มากที่สุด (13 คน) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คน (6 คน) มีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนในฐานะเป็นหัวหน้าครัวเรือน (10 คน) โดยรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนเฉลี่ย 10,000 บาท สูงสุด (2 คน) รายได้มาจากบุตร (12 คน) ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน (15 คน) จำนวนเงินที่จ่ายหนี้สินคืน 10,000-15,000 บาท ต่อเดือน (17 คน) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่กู้เงินไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอุปโภค-บริโภค (13 คน) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพ (19 คน) ผู้สูงอายุในปัจจุบันรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย (17 คน) และส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะเป็นโรคความดัน (12 คน) โดยในช่วงเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา ผู้สูงอายุไม่มีอาการเจ็บป่วยทำให้สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ตามปกติ (19 คน)

จากการสัมภาษณ์ ผู้สูงอายุในหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งเคยได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออม. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มสตรีแม่บ้าน ทำหน้าที่ในเรื่องการประสานงานและสนับสนุนในการช่วยส่งเสริมพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ เทศบาลตำบลห้วยทะเล สถานีอนามัยหมู่บ้าน ฯลฯ เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์ พวงมาลัย เป็นต้น ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมอาชีพในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ พวงมาลัย ผลิตน้ำยาล้างจาน จากเทศบาลตำบลห้วยทะเล และนวดแผนโบราณ จากสถานีอนามัยหมู่บ้าน ปัจจุบันผู้สูงอายุจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงปลา

เลี้ยงกบ เป็นต้น ในพื้นที่บริเวณของตนและพื้นที่ที่เช่าจากคนนอก หากว่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนใหญ่ก็จะว่างงาน รายได้จึงไม่มั่นคง เพราะไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน บ้างจึงต้องออกไปรับจ้างนอกบ้าน ทั้งนี้ อาชีพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพจากเทศบาล และสถานีอนามัยชุมชน ที่ส่งเสริมในเรื่องของการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุให้ไปอบรม และดูงานที่ต่างจังหวัด เช่น การทำสบู่จังหวัดจันทบุรี งานจักสานจังหวัดอยุธยา และงานไม้สักจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ส่วนใหญ่การพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ จะพบกับปัญหาในเรื่องของการขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพนั้น ไม่มีวัตถุดิบ เงินทุน และปัญหาสุขภาพ รวมถึงอุปสรรคในการเดินทางไกลของผู้สูงอายุ

2. ความต้องการของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้สูงอายุจำนวน 20 คน มีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพ โดยให้เหตุผลว่าส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ และทักษะในอาชีพมากขึ้น เพื่อนำไปเสริมสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุต้องการพัฒนาอาชีพ เช่น ทำลูกประคบสมุนไพร ทำดอกไม้จันทน์ และดอกไม้ประดิษฐ์ ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการสนับสนุนในด้านการจัดหาวัตถุดิบ การจัดหาตลาด และเงินทุน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดผลอย่างแท้จริง ต้องมีหน่วยงานอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 5 (จังหวัดนครราชสีมา) สภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งหากมีการพัฒนาอาชีพแล้ว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คาดว่าจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับตนเองประมาณ 3,000-6,000 บาทต่อเดือน โดยต้องการให้ใช้สถานที่ในศาลากลางบ้านของหมู่บ้านเป็นที่จัดฝึกอบรมอาชีพ ระยะเวลา 1 สัปดาห์ วันละ 7-8 ชั่วโมง/วัน ในวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 09.00-17.00 น. ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาชีพที่ต้องการ อยากรให้ลงมือปฏิบัติจริง โดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้ มีการฝึกการคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ๆ ในการรองรับด้านการตลาดในอนาคต ส่วนสื่อที่ต้องการให้มีในการพัฒนาอาชีพ พบว่า ต้องการใช้สื่อของจริง และสื่อบุคคล เช่น วิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในอาชีพ เป็นต้น หากหลังได้รับการพัฒนาอาชีพ ผู้สูงอายุมีความคาดหวังที่จะสามารถนำความรู้จากการพัฒนาอาชีพไปใช้เพื่อประกอบอาชีพเสริม และนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจในครัวเรือน เมื่อถามถึงการประเมินการเรียนรู้ ผู้สูงอายุอยากให้เป็นลักษณะผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการเรียนร่วมกัน ให้มีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมผ่านทางประธานอสม. หรือผู้นำชุมชนในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

ลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรีตำบลห้วยทะเล นักพัฒนาชุมชน และสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรีตำบลห้วยทะเล นักพัฒนาชุมชน และสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา และทุกคนที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ หากมีงบประมาณในการจัดสรรจากหน่วยงานอื่น เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ว่างงาน ไม่มีอาชีพ หรือที่อยู่บ้านเฉยๆ และเลี้ยงหลาน ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับคนในชุมชนมากขึ้น มีอาชีพเสริม และนำไปสู่การสร้างรายได้ ทั้งนี้ ในหมู่บ้านจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อนัดพบปะกัน ทุกเดือน เพื่อมาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคนในหมู่บ้าน ว่ามีปัญหาและความต้องการอะไรบ้างที่จะพัฒนาคนในชุมชน ลักษณะในการประชุมจะมีการจัด ณ ศาลากลางบ้านบุญนิมิต มีผู้ร่วมประชุมหลัก ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานอสม. รวมถึงอดีตกรรมการอสม. ในเขตพื้นที่หมู่ 11 บ้านบุญนิมิต ตลอดจนผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนและพูดคุยในสิ่งที่ตนมีความต้องการจะพัฒนาอาชีพ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนจะเป็นหลักของหมู่บ้านในการร่วมผลักดัน ริเริ่ม เพื่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนประธานอสม. รวมถึงอดีตกรรมการอสม. จะร่วมในการประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกครั้ง เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านความปลอดภัยและทรัพยากรให้แก่ชุมชน ผู้นำชุมชนท่านหนึ่ง กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อเวลาที่มีการจัดกิจกรรมในชุมชน ส่วนใหญ่ทางเทศบาลตำบลห้วยทะเลจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของชุมชน หอกระจายข่าว และการจัดประชุมโดยเรียกตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการอสม. เป็นต้น เดินพบคนในชุมชนทุกครัวเรือน และแจกเอกสารให้รับทราบอย่างทั่วถึง (3) การมีส่วนร่วมในการใช้บริการจากโครงการ ในช่วงปี 2552-2554 ผู้นำชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอาชีพ เช่น นวดแผนโบราณ นวดฝ่าเท้า ทำดอกไม้ประดิษฐ์ พวงมาลัยริบบิ้น และทำลูกประคบ เป็นหลักสูตรในระยะสั้น และดูงานในต่างจังหวัด โดยได้ให้ผู้นำชุมชนทุกคนเข้ามาร่วมในการฝึกอาชีพด้วย เพื่อจะได้นำไปจัดตั้งกลุ่มแต่ละอาชีพ และเผยแพร่ความรู้ให้แก่คนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ เพื่อมาสนับสนุนโครงการต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน สร้างแรงจูงใจในการกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหันมาพัฒนาตนในการสร้างอาชีพมากขึ้น ตลอดจนจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถมาถ่ายทอดในการส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุ และหลังจากนั้นติดตามผล ตลอดจนประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชนให้มี

การส่งเสริมปลูกพืชสมุนไพรตามหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของทรัพยากร และให้ผู้สูงอายุมีอาชีพอย่างต่อเนื่องจากทรัพยากรในท้องถิ่นของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น เช่น ข้า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก และพืชชนิดอื่นๆ เป็นต้น รวมถึงสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา จะมีการติดตามผลร่วมกับเทศบาลตำบลห้วยทะเล และผู้นำชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่มีความพร้อมในศักยภาพ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ แต่ยังมีขาดทุนทรัพย์มากู้ยืมเงินกับทางหน่วยงาน เพื่อนำไปประกอบอาชีพในรายละ 30,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย

(4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการตลาดที่จะรองรับผลิตภัณฑ์ รวมถึงแหล่งเงินทุนที่จะนำมาพัฒนาอาชีพให้ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต ควรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหาตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาจากกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้มีตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าได้ในด้านงานฝีมือของผู้สูงอายุไม่มีการสร้างความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์มากเท่าไร งานที่ออกมาจึงมีคุณภาพที่ต่างจากที่อื่นมาก ส่วนการให้ความร่วมมือของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกลุ่มขึ้นอยู่กับชุมชน บางชุมชนก็ให้ความร่วมมือดี ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมเป็นประจำและพร้อมเพียง ส่วนบางชุมชนที่ไม่ให้ความร่วมมือ ก็จะไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร รวมทั้งขาดการจัดตั้งกลุ่มที่ประสานงานและดูแลติดตามผลการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพราะที่ผ่านมาไม่มีตัวแทนกลุ่มในการประสานงาน ตลอดจนการสนับสนุนในเรื่องการให้บริการเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุแล้ว ยังไม่เพียงพอควรมีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนการให้เงินสงเคราะห์ในด้านอาชีพเพิ่มมากขึ้น และการส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องของหลักการตลาดอย่างชัดเจน เพราะส่วนใหญ่เมื่อผลิตสินค้าออกมาแล้ว จะไม่มีตลาดรองรับอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

แนวทางในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

4.1 สร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความมั่นคงของชีวิต ความมีศักดิ์ศรี ลดความเสี่ยงต่อความยากจน และสร้างคุณค่าให้กับตัวผู้สูงอายุเองต่อการดำเนินชีวิตในสังคม จากข้อมูลพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญหลังจากการพัฒนาอาชีพแล้ว เพราะส่วนใหญ่ฝึกรบมไปแล้ว ต่างคนต่างแยกย้ายไม่ได้มารวมกลุ่ม ทำให้สิ่งที่อบรมไปไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

4.2 รณรงค์ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่ม OTOP เพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสร้างรายได้ให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการรวมกลุ่มส่วนใหญ่ยังอยู่ในลักษณะของชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มออม. ซึ่งจะเน้นในกิจกรรมด้าน

สุขภาพ ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ด้านสวัสดิการต่างๆ ด้านการทำกิจกรรมของหมู่บ้านมากกว่ากิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

4.3 จัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต ทั้งที่มีอาชีพ และไม่มีอาชีพ อยู่ในช่วงว่างงาน รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องการพัฒนาอาชีพ และลักษณะของงานที่ต้องการฝึกอบรมอาชีพ โดยการส่งเสริมให้เทศบาลตำบลห้วยทะเลร่วมกับผู้นำชุมชน หมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต จัดระบบข้อมูลเพื่อให้ทางเทศบาลตำบลห้วยทะเลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำข้อมูลมาใช้เพื่อวางแผนส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนด้วย

4.4 สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ไปร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ หรือทัศนศึกษาดูงาน เพื่อเกิดการเชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ มากขึ้น และนำมาพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ควรเริ่มจากสร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาอาชีพแก่ผู้สูงอายุ รมรณรงค์ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ให้มากขึ้น จัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ไปร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ หรือทัศนศึกษาดูงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยทำการอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนที่ผู้วิจัยจะเริ่มงานวิจัยได้ทำการศึกษาบริบทของชุมชน พบว่า ชุมชนหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากมีจำนวนครัวเรือนไม่มากนัก จึงสามารถติดต่อกันได้อย่างทั่วถึง เพราะภายในหมู่บ้านจะใช้จุดรวมที่ศาลากลางบ้าน เป็นการจัดกิจกรรมและสร้างความสัมพันธ์ต่างๆ ภายในชุมชนแต่ละครัวเรือนในชุมชนจะถือว่าแต่ละคนในหมู่บ้านเป็นเครือญาติ และพี่น้องกัน อาชีพหลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จะทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และปลูกพืชสมุนไพร เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก และพืชชนิดอื่นๆ ทำให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนาอาชีพในชุมชน ผู้สูงอายุจึงเป็นผู้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมตามความต้องการของตนเอง เพื่อต้องการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ และทักษะในอาชีพมากขึ้น เพื่อนำไปเสริมสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่งจะเน้นลักษณะการพัฒนาอาชีพ

ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่บ้าน หาวัดอุทิศได้ง่าย และมีมากในชุมชน เช่น การทำลูกประคบสมุนไพร รวมถึงยังมีอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำมาแล้ว เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรกุล เจนอบรม (2541, หน้า 41-46) ที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีแห่งกิจกรรม (Activity Theory) ว่ากิจกรรมทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เนื่องจากการมีบทบาทที่ดีในทางสังคมของผู้สูงอายุจะขึ้นอยู่กับความกระฉับกระเฉงที่ตนยังคงมีอยู่ ดังนั้น การที่ผู้สูงอายุจะมีทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตดีเพียงใด เป็นผลมาจากการที่ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เช่น การมีโอกาสเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ รวมถึงการเลือกอาชีพของผู้สูงอายุจะเลือกตามที่ตนเองมีความสนใจ ดังที่ Schaffer (อ้างถึงใน จิตติมา คงปาน, 2551, หน้า 24-25) กล่าวว่า บุคคลที่ประกอบอาชีพต่างๆ ถ้าเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการจะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน ซึ่งการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพมาน้อยเพียงใด คือ การที่อาชีพนั้นสนองความต้องการของเขาได้ขนาดไหน ดังนั้น ความสามารถในการเลือกอาชีพของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน และขึ้นอยู่กับส่วนประกอบหลายๆ อย่าง เช่น เพศ วัย ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม บุคลิกภาพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles (1978, หน้า 31) ได้อธิบายว่า ลักษณะการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในปัจจุบันจะเรียนรู้ได้ดี หากว่าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาเองก็จะเกิดความพึงพอใจ ดังนั้น การจัดกิจกรรมควรคำนึงในสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้ และมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุด เช่นเดียวกับ แนวคิดของ Lindeman (1961 อ้างถึงใน ศรีรัตน์ เทียงถาวร, 2545, หน้า 35) ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุอยากจะทำเมื่อเขามีความต้องการและความสนใจที่จะเรียน และการเรียนรู้นั้นจะช่วยให้เขาพึงพอใจ ดังนั้น ความต้องการและความสนใจที่จะเรียนของผู้ใหญ่ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่จะต้องพิจารณาสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรีตำบลห้วยทะเล นักพัฒนาชุมชน และสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนทุกคนที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ พบว่าในหมู่บ้านจะมีการวางแผนโดยจัดกิจกรรมเพื่อนัดพบปะกันทุกเดือน เพื่อมาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคนในหมู่บ้าน ว่ามีปัญหาและความต้องการอะไรบ้าง ที่จะพัฒนาคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งลักษณะในการประชุมจะมีการจัด ณ ศาลากลางบ้านบุญนิมิต มีผู้ร่วมประชุมหลักร่วมในการวางแผน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานอสม. รวมถึงอดีตกรรมการอสม. ในเขตพื้นที่หมู่ 11 บ้านบุญนิมิต ตลอดจนผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนและ

บุคคลที่ตัดสินใจในสิ่งที่ตนมีความต้องการที่อยากจะพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านอาชีพหลักและอาชีพเสริม ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนจะเน้นในการกำหนดความต้องการหรือสิ่งที่ผู้สูงอายุมีความสนใจในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยได้มุ่งเน้นอาชีพที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้ไม่หนักจนเกินไป สามารถใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างให้เกิดอาชีพที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนัก เนื่องจากผู้นำชุมชนได้มองเห็นว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีการปลูกพืชต่างๆ ในพื้นที่บริเวณบ้าน และบางบ้านปลูกไว้จำนวนมาก หากมีการพัฒนาทรัพยากรเหล่านี้ที่มีอยู่ จะช่วยให้เกิดการประหยัดต้นทุนในการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้กับผู้สูงอายุ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่จะเป็นแรงผลักดันที่ดี อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับ บริษัท วลัยเสถียร (2543, หน้า 152-153) กล่าวว่า ส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ จะต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวย เพื่อให้การพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุเกิดผลสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของระบบราชการ ความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือเป็นผู้นำท้องถิ่น นักพัฒนาและองค์กรพัฒนาเพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรทัย ก๊กผล (2546, หน้า 3-4) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของนั้นจะก่อให้เกิดผลที่สำเร็จในด้านต่างๆ เช่น ให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้เกิดการตัดสินใจรอบคอบขึ้น ลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา ลดความขัดแย้งทางการเมือง สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมถึงช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึก

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนจะเป็นหลักของหมู่บ้าน ในการร่วมผลักดัน ริเริ่ม เพื่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง และเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านความปลอดภัย สุขภาพ อาชีพ และทรัพยากรให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรกุล เจนอบรม (2541, หน้า 41-46) ที่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) ว่า ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคนจงใจไปยังเป้าหมายประสงค์ และทำให้เกิดการระดมความร่วมมือ ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยดี โดยการจัดกิจกรรมในชุมชนส่วนใหญ่ทางเทศบาลตำบลห้วยทะเล จะมีการจัดประชุม โดยใช้สถานที่เป็นห้องประชุมของเทศบาลตำบลห้วยทะเล เพื่อนัดพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งมีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธานและกรรมการอสม. เป็นต้น มาร่วมรับทราบนโยบาย งบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละครั้ง ซึ่งทางผู้นำชุมชนจะดำเนินงานโดยเขียนโครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในหมู่บ้านของตน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการเพื่อ

รับผิดชอบโครงการ เมื่อได้รับอนุมัติโครงการจากเทศบาลตำบลห้วยทะเล ผู้นำชุมชนจะประสานงานร่วมมือกับนักพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลห้วยทะเล เพื่อช่วยกันประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของชุมชน หอกระจายข่าว ตลอดจนเดินพบคนในชุมชนทุกครัวเรือน และแจกเอกสารให้รับทราบเกี่ยวกับการจัดโครงการต่างๆ ในชุมชนอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรารุช ดีมาก (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาหมู่บ้านสะพานหิน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าฉนวน อำเภอโนนรัมย์ จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและวิธีการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มอาชีพบ้านสะพานหิน จะเน้นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และการดำเนินงานศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งช่วยทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิญา กังสนารักษ์ (2544, หน้า 14-15) กล่าวเพิ่มเติมว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการที่ดีนั้น ชุมชนควรร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างความพร้อมของผู้สูงอายุที่จะพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง ดังผลการวิจัยของ ชนิษฐา เมืองเชียงหวาน (2544) ได้ศึกษาการติดตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนม: กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการศึกษาดูงานในองค์กรท้องถิ่น และร่วมเสียสละเงิน แรงงาน วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนส่วนใหญ่จึงไม่มีปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เพราะได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนตั้งแต่เริ่มจัดหลักสูตรท้องถิ่น จึงรู้สึกชอบภูมิใจ และเต็มใจเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน

2.3 การมีส่วนร่วมในการใช้บริการจากโครงการ ในช่วงปี 2552-2554 ผู้นำชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอาชีพ เช่น นวดแผนโบราณ นวดฝ่าเท้า ทำดอกไม้ประดิษฐ์ พวงมาลัย ระบายสี และทำลูกประคบ เป็นหลักสูตรในระยะสั้น และดูงานในต่างจังหวัด โดยได้ให้ผู้นำชุมชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และศึกษาดูงานด้วย เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้ไปจัดตั้งกลุ่ม แต่ละอาชีพตามที่ตนสนใจ และเผยแพร่ความรู้ให้แก่คนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมปลูกพืชสมุนไพรตามหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของทรัพยากร และให้ผู้สูงอายุมีอาชีพอย่างต่อเนื่องจากทรัพยากรในท้องถิ่นของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก และพืชชนิดอื่นๆ เป็นต้น ซึ่ง ปรีชาติ วลัยเสถียร (2543, หน้า 152-153) กล่าวว่า ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงาน พัฒนา ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์ โดยให้ความร่วมมือเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือเป็นผู้นำท้องถิ่น และได้เข้ารับการฝึกอบรม ดูงาน ตลอดจนรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ จะเกิดการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่ม องค์กร เครือข่าย และประชาคมต่อไป เช่นเดียวกับ นิรันดร จงวุฒิเวศย์

(2547, หน้า 183) ได้กล่าวว่า ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุดจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกลุ่มด้วย

2.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการตลาดที่จะรองรับผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อม โดยการจะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปวางในตลาดนัด หรือตลาดแสดงสินค้าของชุมชน ตลอดจนประสานงานกับร้านค้า เพื่อทดลองวางจำหน่ายสินค้า ทั้งนี้ ยังได้มีการให้แกนนำหลักในแต่ละกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่รับผิดชอบ ติดต่อประสานหรือเป็นศูนย์รวมเครือข่ายประสานสัมพันธ์กันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2551, หน้า 87) ได้กล่าวว่า สังคมจะเกิดความมั่นคงและดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ การพัฒนาชุมชนต้องมุ่งเน้นให้โครงสร้างต่างๆ ของชุมชน คือ บุคคล กลุ่ม และองค์กรต่างๆ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มศักยภาพ และประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อรวมพลังของชุมชนให้พร้อมในการสร้างความร่วมมือพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ตลอดจนแหล่งเงินทุนที่จะนำมาพัฒนาอาชีพให้ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชนได้มีการประสานงานกับสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา จะมีการติดตามผลร่วมกับเทศบาลตำบลห้วยทะเล เพื่อให้การสนับสนุนในการจัดระบบประมาณสำหรับการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่มีความพร้อมในศักยภาพ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ แต่ยังขาดทุนทรัพย์มากู้ยืมเงินกับทางหน่วยงาน เพื่อนำไปประกอบอาชีพในรายละ 30,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย

2.5 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

2.5.1 สร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญของการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความมั่นคงของชีวิต ความมีศักดิ์ศรี ลดความเสี่ยงต่อความยากจน และสร้างคุณค่าให้กับตัวผู้สูงอายุเองต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่ง ตฤณธวัช ฐะวรร (2547, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จะเกิดการพึ่งพาและช่วยเหลือตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี คู่สกุลนิรันดร์ (2531) ได้ศึกษาการประกอบอาชีพของชาวนาฮีสาน: ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร พบว่า การประกอบอาชีพเสริมของชาวบ้านทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านลดภาวะการณมีหนี้สิน และมีความสุขเพิ่มขึ้น

2.5.2 รมรงค์ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่ม OTOP เพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสร้างรายได้ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐา เตียวยต้อย (2549) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว จังหวัดนครปฐม ผลงานวิจัยพบว่า ความสำเร็จ

ของกลุ่มอาชีพ นำรายได้เพิ่มมากขึ้นให้แก่ครอบครัว นอกจากนี้ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน มีทีมงานที่ดี และพยายามพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อขยายฐานการตลาดต่อไปในอนาคตสู่สากล

2.5.3 จัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในชุมชนหมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิต ทั้งที่มีอาชีพ และไม่มีอาชีพ อยู่ในช่วงว่างงาน รวมทั้งผู้สูงอายุที่ต้องการพัฒนาอาชีพ และลักษณะของงานที่ต้องการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่ง Hoppock (1967 อ้างถึงใน ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 88-89) ได้อธิบายว่า คนเราจะเลือกอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการที่สูงสุดของเรา เป็นความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Schaffer (อ้างถึงใน จิตติมา คงปาน, 2551, หน้า 24-25) กล่าวว่า บุคคลส่วนใหญ่จะเลือกอาชีพเพื่อให้สนองความต้องการของตน และถ้าเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการ จะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน ซึ่งการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด คือ การที่อาชีพนั้นสนองความต้องการของเขาได้ขนาดไหน

2.5.4 สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ไปร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ หรือทัศนศึกษาดูงาน เพื่อเกิดการเชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ มากขึ้น และนำมาพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 87) กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายที่กว้างขวางขึ้นไปพร้อมๆ กับที่บุคคลในชุมชนมีความก้าวหน้าในอาชีพของตนมากขึ้น จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในตนเอง และเพิ่มผลผลิตสู่การสร้างรายได้ต่อชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลห้วยทะเล/ผู้นำชุมชน ควรจัดตั้งกลุ่มในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐสำหรับด้านเงินทุน ด้านการตลาด เพื่อรองรับการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ รวมถึงการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างทั่วถึง

1.2 ผู้นำชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาอาชีพ และการสร้างเครือข่ายในชุมชน เพื่อเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมคิด

ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอาชีพที่เข้มแข็งต่อไป

1.3 หอการค้าจังหวัดและสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ควรจัดตั้งกลุ่มในการให้บริการปรึกษา คำแนะนำและการประสานงานสำหรับผู้สูงอายุในการเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ SME กับหอการค้าจังหวัด รวมถึงการเปิดช่องทางในการเผยแพร่สินค้าผ่านทางเว็บไซต์ และกิจกรรมของหอการค้าจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จัก และได้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น

1.4 เทศบาลตำบลห้วยทะเลและผู้นำชุมชน ควรมีส่วนร่วมกันสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในการพัฒนาอาชีพในแต่ละปี และดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกวิชาชีพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนาเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

1.5 เทศบาลตำบลห้วยทะเลและผู้นำชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ การตลาด การบริหารจัดการ การเงิน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมในการพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ด้านการวางแผน จัดลำดับความสำคัญหรือความต้องการของผู้สูงอายุที่นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และผู้นำชุมชนควรผลักดันให้ทุกส่วนมีการจัดตั้งเครือข่ายประสานงาน เพื่อวางแผนในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านการดำเนินงาน ควรมีการผลักดันให้ทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ และ เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ให้เกิดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้แก่ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านในการใช้บริการจากโครงการ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มที่ส่งเสริมกิจกรรม การศึกษาดูงานและสัมมนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ต่อเนื่อง หรือจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ ผู้สูงอายุในทุกพื้นที่เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และนำสิ่งที่ได้มาปรับประยุกต์ในการจัดกิจกรรม ครั้งต่อไป

2.4 ด้านในการรับผลประโยชน์ ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสร้าง เครือข่ายด้านการตลาดกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหา รวมทั้งความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชนอื่นๆ

3.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุใน หมู่ที่ 11 บ้านบุญนิมิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้ทราบถึงการดำเนินการ และการนำไปปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดนครราชสีมา